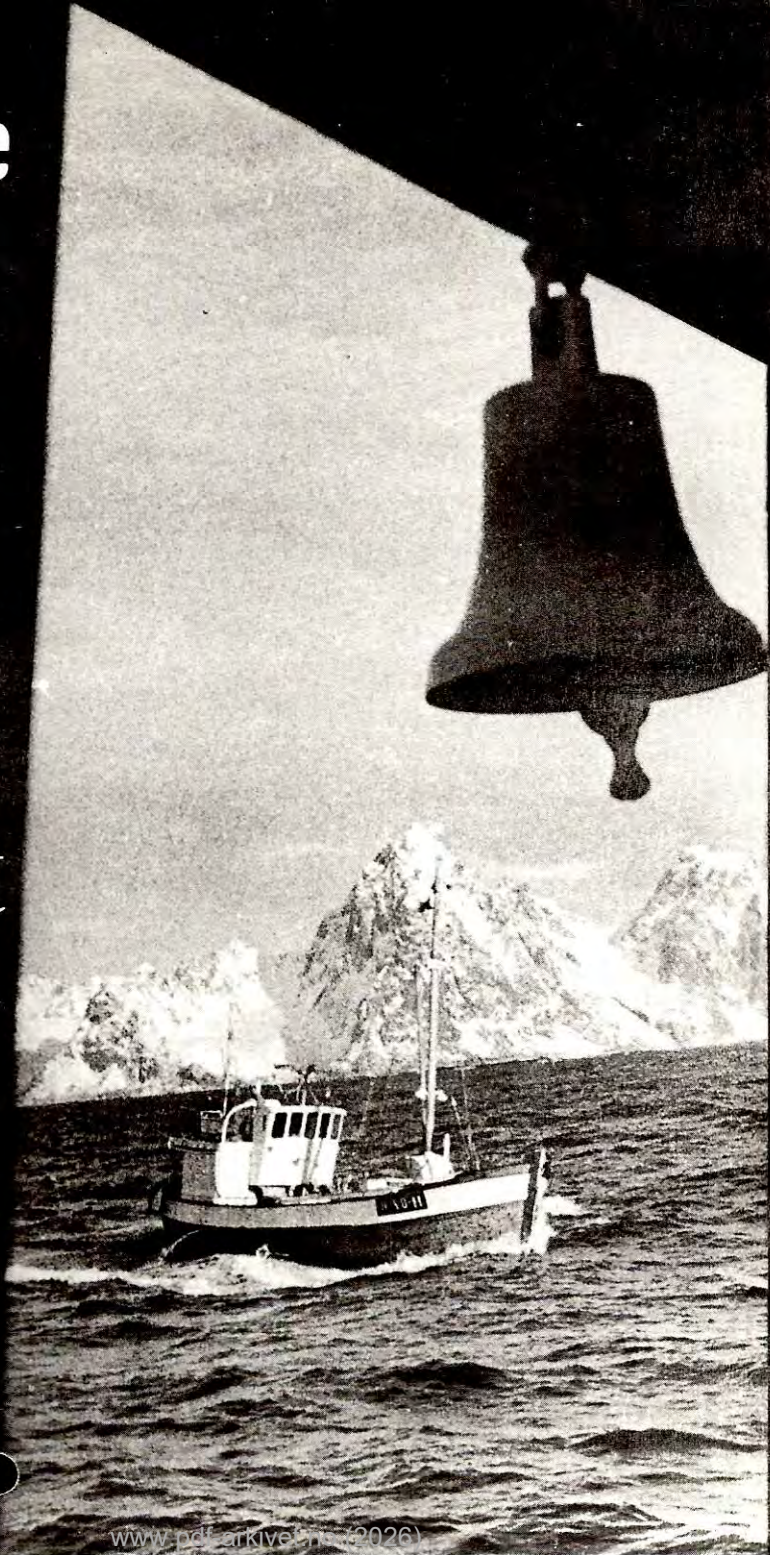

De norske fiske- riene og Det europ- eiske felles- skapet

Gjennom alle tider – en utrygg næring

Ingen annen norsk næring har gitt sine utøvere mindre trygghet enn fiskeriene. Variasjoner i fangst, variasjoner i priser, varisjoner i kostnader har alltid gitt mangel på stabilitet. Fisken skulle tas nær kysten, men dens vandringer var langt fra årvisse. 80–85 % av fangsten skulle selges på et verdensmarked, hvor en ikke hadde noen innflytelse over prisene. Kostnadene til drivstoff, redskap og fartøyer ble bestemt av faktorer fiskerne ikke rådde med. Så gjennom tidene har fiske vært et både farefylt og utrygt yrke.

En moderne fiskeflåte er bygd opp

For å skape stabilitet i inntektene og for å skaffe jevn tilførsel av råstoff til industrien måtte fiskerne skaffe seg båt og redskap som gjorde dem mer uavhengige av det variable sesong-fisket langs kysten. En flåte av trålere, snurpere, linebåter og fabrikkskip ble bygd for fiske på andre lands kyster og på det frie hav. I 1972 sto 2100 helårsdrevne fartøyer over 40 fot for en fangst av 1 100 millioner kroner av en samlet førstehandsverdi på 1500 millioner. 470 havgående farkoster utgjør nå 45 % av flåtens tonnasje, mens resten er fordelt på en 35 000 enheter. I 1971 ble halvparten av alle fangstene tatt utenfor vår 12-mils grense, og over en tredjedel utenfor en 50-mils grense.

Tallet på fiskere går raskt nedover

Norge har idag 35.000 fiskere. Tallet har gått drastisk nedover de siste årtiene. Før krigen var det 100.000 fiskere i landet. I 1948 var tallet 85.500, i 1960 lå det på 60.000. I løpet av de siste ti årene har så tallet gått ned med nye 40 %. Av de 35.000 fiskerne som er tilbake, er det 20.000 som driver fiske året rundt.

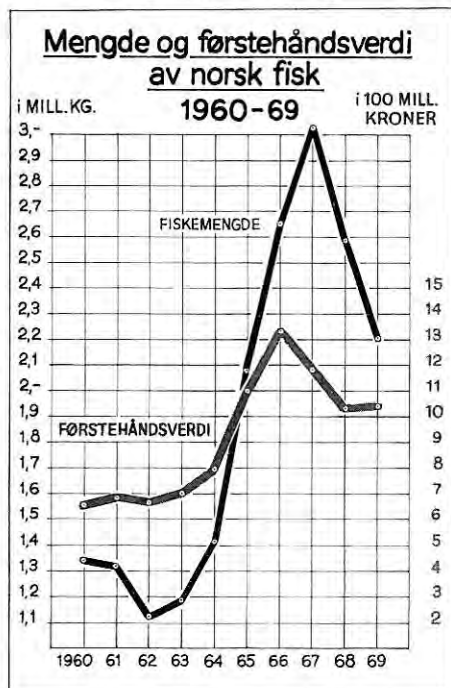

Men fangstene blir holdt godt oppe

Selv om tallet på fiskere er gått sterkt tilbake, er fangst-kvantumet holdt godt oppe.

Svingningene i fangstene har vært store. Det gjelder særlig for de fiske-slagene som går til mel- og oljeproduksjon. Derfor har svingningene i verdien ikke vært så utpregede. Hvis en tar den alminnelige prisstigningen i betrakt-

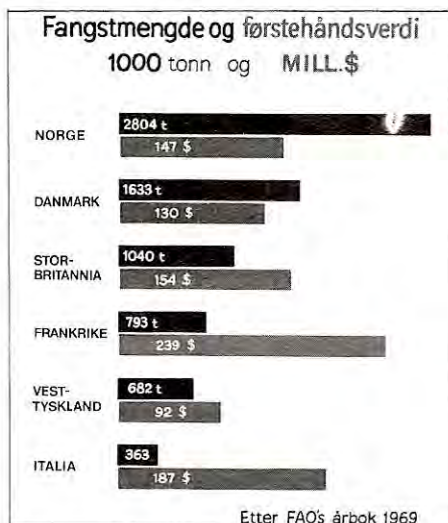
ning, har førstehåndsverdien gått noe tilbake. Det har også den norske andelen i verdens fiskerier — fra 7 % like etter krigen til 4 % i dag.

Den største fiskerinasjon i Europa

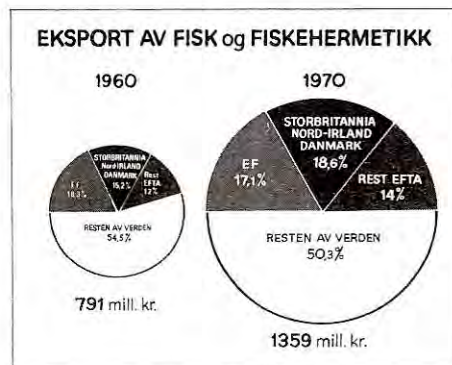
Men fortsatt er vi den førende fiskerinasjon i Europa. Tallene forteller imidlertid at i forhold til oppfisket kvantum ligger førstehåndsverdien merkelig lavt.

Grunnen til at våre fiskere i gjennomsnitt får en så lav betaling for hver tonn fisk de selger, er dels at vi bruker en så stor del av totalfangsten til olje og mel, og dels at vi må eksportere ca. 85 prosent av fangstene til verdensmarkedets priser for halvfabrikata og til råstoff for utenlandsk industri.

Eksportverdien har økt

Norges eksport av fisk, fiskevarer og fiskehermetikk økte fra 791 mill. kroner i 1960 til 1389 mill. kroner i 1970. Omlag 35 % av denne eksporten gikk til land som vil bli med i et utvidet EF. Storbritannia er vårt største eksportmarked totalt — for visse typer fiskehermetikk avtar landet nesten 100 % av eksporten vår.

De land som vil være med i et utvidet EF, tok som vi ser 35,7 % av vår

eksport i 1970. I 1971 var tallet ikke mindre enn 42 %.

Frossenfisken dominerer nå eksporten

I tidligere tider var det tørrfisk, klippfisk, saltfisk, fersk fisk og salt sild som var våre viktigste eksportslag. I dag dominerer frossenfisken. Eksporten av den har nå nesten samme verdi som de «gamle» fiskeslagene har til-

sammen. Eksporten av fiskehermetikk spiller verdimesig også en stor rolle. Den representerer halvparten av verdien av eksporten av de tradisjonelle fiskeslagene.

EKSPORT av FISK og FISKEPRODUKTER 1970

i Mill.kr.

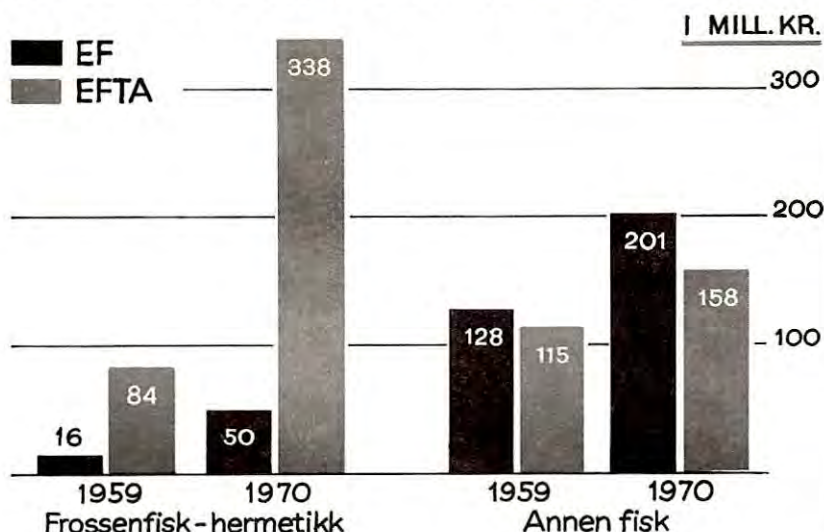
Tollbelastningen slår sterkt ut

Vi er levende interessert i salg av frossenfisk og hermetikk, fordi det gir de beste prisene og flest arbeidsplasser på land. For disse varene har vi i EF-landene møtt en tollspærre på 15 % for frossenfisken og 20—25 % for fiskehermetikk. Resultatet er at dette kjøpekraftige markedet nærmest er blitt stengt for oss. Mens eksporten av frossenfisk og hermetikk til EFTA-landene gikk opp fra 84 til 338 mill.

kroner mellom 1959 og 1970, økte den bare fra 16 til 50 mill. kroner i EF-området som har dobbelt så mange innbyggere og et svært underskudd på fisk.

Eksporten av annen fisk som til dels blir videre bearbeidet på kontinentet, viste derimot langt større prosentvis stigning til EF-landene enn til EFTA-området.

NORGES FISKEEKSPORT TIL VEST-EUROPA

Storbritannia går inn i EF

Storbritannia er som nevnt, vårt største marked for frossenfisk og fiskehermetikk. Fra 1. januar 1973 er landet medlem av EF. Da vil eksporten av frossenfisk og fiskehermetikk også møte tollgrenser ved den engelske kysten, hvis ikke også vi blir medlem. Til land som blir med i det utvidete EF gikk i 1971 30 % av filet-eksporten vår,

25 % av fiskehermetikken, nesten 100 % av oljeeksporten og 60 % av fiskemeleeksporten. Med britisk medlemskap er en ny og forverret situasjon skapt for våre fiskerier, hvis vi velger å bli stående utenfor. Dette gjelder også selv om vi får en handelsavtale etter svensk mønster.

Hva et medlemskap vil gi oss

Medlemskap i EF vil gi oss tollfri adgang for vår fiske-eksport — også for de fiskeproduktene som gir best betaling til fiskere og tilvirkere, nemlig frossenfisken, fiskehermetikken og andre gryteferdige produkter. Medlemskap vil åpne for en stabil

avsetning på et stormarked på 260 mill. mennesker, som i dag har et stort underskudd på fisk, men en meget høy levestandard. Medlemskap vil gi høyere og mer stabile priser. Fiskerne i Fellesskapet har garanterte priser. I 1971 fikk de kr.

2,26 for 1 kg torsk, mens gjennomsnittsprisen i Norge (inklusive subsidier) lå på kr. 1,47 pr. kg. Medlemskap vil åpne for et større salg av fisk for menneskekonsum, slik at vi ikke i samme grad som nå må lå fisken gå til dyrefôr. Det vil gi høyere førstehandsverdi pr. tonn fisk. Medlemskap vil framfor alt åpne for en videre bearbeiding av fisken på nye arbeidsplasser i fiskeindustrien.

Vi skal beskytte naturgrunnet

De siste årene har vi fått erfare at havet ikke er uuttømmelig. Silda, makrellen og den nord-arktiske torskestammen er allerede overbeskattet eller står i fare for å bli det. Mer og mer blir det klart at det bare vil bli mulig å bevare fiskebestanden, hvis vi når fram til *internasjonale* avtaler, som fastsetter kvoter for de kvanta som hver nasjon kan fiske opp. Bare gjennom slike avtaler kan en få fastslått maskestørrelse, fredningstider, fredningsområder, fiskestopp m.m. *Nasjonale* fiskerigrenser er ikke nok. Storparten av fangstene blir i dag tatt i internasjonale farvann. Fisken kjenner nå en gang ingen nasjonale grenser under sine vandringer. Men viktigst er det at et stort land, eller en sammenlutning av land, som ønsker å utvikle et havfiske i stor stil, vil gjøre det uten omsyn til de økonomiske uttellingene som det her dreier seg om. Sovjet-Unionen er det beste eksempel på det. Hvis Norge blir med i Det europeiske fellesskapet, vil våre fiskere kunne dekke Fellesskapets underskudd av fisk. Fellesskapet trenger da ikke å satse store midler på utbyggingen av en havgående flåte. På den annen side

ligger det snublende nær å regne med at hvis Norge blir stående utenfor Fellesskapet, vil Danmark og Storbritannias fiskere straks ta sikte på å forsyne dette kjempemarkedet med fisk. Den danske fiskeeksport til Fellesskapet er allerede større enn vår. Norsk medlemskap i EF gir oss muligheter til å være med å styre utviklingen av fisket i det nordlige Atlanterhavet. Det kan også gi oss effektiv støtte når det gjelder forhandlingene med Sovjet-Unionen om regulering av fisket i de farvann hvor vi ønsker å fangste.

Bosettingen langs kysten

Vi har sett hvordan tallet på fiskere har gått drastisk ned de siste ti-årene. Bare i løpet av årene mellom 1960 og 1971 gikk tallet på dem som har fiske som hovedyrke, ned til en tredjepart! Med den alderssammensetningen vi har blant fiskerne, er det klart at tallet på fiskere vil gå ytterligere ned i årene som kommer. Jordbruket vil også avgi arbeidskraft. Hvis vi skal bevare bosettingen på kysten, kan det bare skje ved at vi skaper nye arbeidsplasser. Det er industrien som kan skaffe de nye arbeidsplassene — og tjenesteytende næringer som følger i industriens spor. På store deler av kysten er det industri i tilknytning til fisket som må gi arbeidsplassene. Istedenfor å eksportere rene råvarer og halvfabrikata (ofte til industrien i andre land) må vi selv foredle fisken til filet, hermetikk og andre konsumprodukter. Gryteferdige retter av frosenfisk gir grunnlag for langt flere arbeidsplasser enn produksjon av filet-

blokker. Det er ingen umulig tanke at vi i løpet av en del år kan ha flere sysselsatte i tilvirkningen enn i selve fisket. Oppgaven er å flytte en del av arbeidsplassene fra sjøen over på land uten å bryte det bosetningsmønstrer vi har langs kysten. Men forutsetningen er da at fiskeindustrien ikke skal behøve å klatre over en høy tollmur til det største og mest kjøpekraftige markedet — det vest-europeiske, hvor også Storbritannia og Danmark er med.

Man hva med fiskerigrensen?

Ikke uten grunn spør fiskerne om de kan beholde den norske fiskerigrensen på 12 mil som de har hatt de siste 1½ år. Til det er å si at det kan vi. Under forhandlingene med Fellesskapet i 1971 satte Regjeringen seg som sitt første mål å oppnå to ting når det gjaldt fiskeriene:

- 1) en tollfri adgang for fisk og fiskeprodukter til et stormarked på 260 mill. mennesker, og
- 2) å sikre norske fiskere eneretten til fiske innenfor 12-milsgrensen.

Den oppnådde i realiteten begge deler. Ordningen med fiskegrensene ble forresten slik at 12 milsgrensen også ble innført for store områder utenfor Danmark, Irland, Storbritannia og Frankrike og for kystene om Færøyene og Grønland. Formelt gjelder ordningen bare for 10 år. Før utgangen av 10-års perioden skal det bestemmes hva som skal skje for tiden videre fremover. Det er utenkelig at ordningen vil bli endret hvis et land ønsker at den skal bli som den er. Løsningen kan derfor betraktes som varig. For ytterligere å få slått dette fast, la den norske regjering fram en egen erklæring

om det. Den ble forelagt alle medlemslandene og søkerlandene, og ingen hadde merknader å gjøre.

Det er alltid noen som vil så tvil om en avtale mellom mennesker og nasjoner, men hvis vi ikke skal kunne stole på våre forhandlere, vår regjering og våre allierte, er det uråd å skape ordnede forhold i verden. Hvis vi ikke viser tillit til andre, er det heller ingen som kan ha tillit til oss. Og vår fremtid avhenger av at tillitsforholdet mellom oss og våre allierte ikke rokkes.

Men hva med Råfiskloven?

I agitasjonen mot norsk medlemskap i Det europeiske fellesskapet het det allerede i 1962 at Råfiskloven ikke kunne opprettholdes. Det var lenge før noen fiskerordning var utarbeidet for Fellesskapet, og før vi hadde tatt opp forhandlingene med det. Siden er påstanden blitt gjentatt og gjentatt i 10 lange år. Etter avtalen mellom den norske regjering og de ni andre landene som vil være med i det utvidede Fellesskapet, kan vi slå fast:

De viktigste markedsregulerende tiltak som er gjennomført i Norge, bl.a. hele råfiskordningen vil i hovedtrekkene kunne praktiseres uhindret i et utvidet Fellesskap. Både dette forhold og de økte markedsmessige fordeler gjør at Fellesskapets markedsordning vil by på store fordeler ved et norsk medlemskap.

Handelsavtale gir ingen løsning

Forhandlingene med s.k. nøytrale EFTA-land viser at Fellesskapet ikke vil fire på sin gamle bestemmelse om at fisk skal behandles som jordbruksprodukter, og derfor ikke kan komme inn under en begrenset frihandelsavtale. *En eventuell handelsavtale vil bety at tollsperringene overfor frossenfisk, fiskehermetikk og gryteferdige produkter vil stå ved makt i årene framover.* Det kan bety at videreførelsen av norsk fisk vil bli gjort på Kontinentet og i England — kan hende av norske bedrifter som legger sin produksjon dit for å komme innenfor tollsperran.

Det er ille — ikke minst når vi kjenner til den mangel det er på arbeidsplasser mange steder på kysten. Men verre er det at en handelsavtale vil bety at vi ikke har noen mulighet til å påvirke utformingen av en europeisk fiskeripolitikk som kan bli avgjørende for de norske fiskerienes fremtid. Ved å delta i de bestemmende organer i EF kan vi påvirke utbyggingen av fiskeflåtene i Fellesskapet og dermed bremse den ekspansjonen i fangstkapasiteten som kan komme. Vi kan gjøre det med den klare begrunnelse at den betydelige og effektive norske fiskeflåten kan dekke Fellesskapets behov for fiskeprodukter, slik at det er helt unødvendig at

dets midler settes inn på dette området. Hvis vi ikke er med, må vi regne med at fiskerinasjoner som Danmark og Storbritannia vil sørge for at Fellesskapet blir et selvforsynt område.

Medlemskap vil gi trygghet for fiskerne på sjø og nye arbeidsplasser på land

De norske fiskerne har alltid levd i utrygghet. Slik måtte det være når storparten av fangstene skulle selges på et verdensmarked som vi nordmenn ikke hadde noe herredømme over. Nå kan vi bli med i et stormarked hvor fiskerne er sikret avsetning til bedre og mer stabile priser, og hvor vi vil finne avsetning for foredlede varer fra arbeidsplasser i vår egen industri på kysten. Vi vil komme inn i et fellesskap hvor vi kan verne om fiskeressursene gjennom internasjonale avtaler.

Hvis Norge slutter seg til Det europeiske fellesskapet vil norske fiskere for første gang føle trygghet for sin framtid. Ingen vil mer enn fiskerne vinne på at det norske folk sier

Ja til EF

Vi er tryggere i Fellesskapet

Utgitt av Europabevegelsen i Norge

Moltzau & Co. Oslo